

Ivan Anastasovski
Lenče Aleksavska -Veličkovska
Naser Ajdini
Nedžad Vuk

UDK 796:343.352]

**UTJECAJ REZIDENCIJALNOG STATUSA GRAĐANA NA STAVOVE O KORUPCIJI
 U SPORTU I SPORTSKIM ORGANIZACIJAMA**

Izvorni naučni rad

Sažetak

Različiti su stavovi i razmišljanja ljudi o svim društvenim sferama, kako o edukaciji, kulturi, politici, ekonomiji, tako i o sportu i sportskim organizacijama. Cilj ovog rada je ispitati utjecaj rezidencijalnog statusa građana Makedonije kao faktora interesiranja za sport i sportske organizacije, te korupciju u istim. Uzorak ispitanika čini 413 građana iz raznih gradova Makedonije, ravnomjerno obuhvaćenih iz urbanog i ruralnog dijela države, te ravnomjerno raspoređenih uzrasnih kategorija ispitanika. Ispitivanje je provedeno upitnikom sastavljenim iz 6 sociodemografskih i 23 suštinske varijable koje obrađuju problem korupcije u sportu i sportskim organizacijama. Rezultati istraživanja doveli su do zaključka da postoji statistički značajna razlika između građana urbane i ruralne sredine po pitanju korupcije u sportu i sportskim organizacijama. U procesu promjene svijesti, bez obzira na rezidencijalni status, mora se nametnuti institucionalna aktivnost za uklanjanje korupcije, kao i više pozitivne propagande za sport i sportske organizacije.

Ključne reči: sport, sportske organizacije, stavovi, građani, korupcija.

**INFLUENCE OF RESIDENTIAL STATUS OF CITIZENS ON THEIR ATTITUDE
 TOWARDS CORRUPTION IN SPORTS AND SPORT ORGANIZATIONS**

Original scientific work

Summary

People have different attitudes and thinking towards all of the social spheres, such as education, culture, politics, economics, and sports and sports organizations. The aim of this paper is to examine the impact the residential status of the citizens of Macedonia has as a factor of interest in attitudes towards corruption in sports and sports organizations. The sample was comprised of 413 people from various cities of Macedonia, evenly covering the urban and rural areas of the state, and different age categories.. The survey was conducted through a questionnaire composed of 6 social demographic and 23 core demographic variables that deal with the problem of corruption in sports and sports organizations. The research results have led to the conclusion that there is a statistically significant difference between the citizens of urban and rural areas in terms of corruption in sports and sports organizations. Regardless of the residential status, in the process of changing consciousness towards this problem, efforts must be imposed on institutional action to curb corruption, as well as more positive propaganda for sports and sports organizations .

Key words: sport, sports organizations, opinons, citizens, corruption

1. UVOD

Ljudi u svom životu imaju lične stavove i razmišljenja od raznim društvenim sferama kako o edukaciji, kulturi, politici, ekonomiji, tako i o sportu i njegovom djelovanju. O ovim temama se veoma malo priča i piše na prostoru Balkana, te građani nemaju neka veća saznanja o tome, ali svi imaju neke određene stavove prema sportu i sportskim organizacijama. Ne možemo govoriti o čovjeku samo kao ljubitelju sporta već moramo otvoriti i temu šta znači njegov određeni stav prema sportu, a pri tome koristiti i naučne metode koju su nam na raspolaganju. Veliki broj pojedinaca može imati stav prema istim objektima, a da se njihovi stavovi međusebno razlikuju. Ispitujući stavove, treba se voditi računa o takvim razlikama, jer stavovi prema istim objektima nisu jednaki po svojoj strukturi. Oni se mogu razlikovati s obzirom na: diskreciju, složenost, ekstremnost, usklađenost, dosljednost, snagu stava i otvorenost stava. Korupcija je svaki oblik zloupotrebe vlasti radi lične ili grupne koristi koja je prisutna u svim društvima, nezavisno u privatnom ili javnom sektoru. Kako bi je sada definirali u sportu? Da li to postoji i u sportu? Na ta pitanja svi oni koji se zanimaju za sport i za pitanja koja su povezana sa sportom moraju dati odgovore. Korupciju treba smanjiti u sudstvu, politici, zdravstvu, lokalnoj samoupravi, javnoj upravi, državnoj upravi, obrazovanju, ali i u sportu (Anasasovski, 2013). Iako je ovo klasifikacija općih stavova o razlikama između istog objekta tu možemo sasvim odlučno govoriti i o dimenziji stavova o sportu i sportskim organizacijama. Zato ovim radom ispitujeemo utjecaj rezidencijalnog statusa građana Makedonije po pitanju korupcije u sportu i sportskim organizacijama i njihovo opće interesiranje o sportu i sportskim organizacijama. Konkretnije rečeno, sport je izraz jednog društva, sa svim njegovim formama i svim njegovim kontradiktornostima koje on nosi. Sport je podsistem, oblast u svakom društvu, što znači da je on dio globalnog poretka u široj društvenoj cjelini. Pitanja o kulturnom konfliktu i međunacionalnoj toleranciji polako ali sigurno su se preselili u političke i javne debate u evropskim zemljama. To je posebno izraženo u post-konfliktnim društvima, ili onim koja su stradala do nedavno u građanskim ratovima. (Anastasovski, Aleksovska, 2011). Zastupnici i stručnjaci u sportskim organizacijama debatirali su o rastućim dugovima sportskih klubova, slučajevima korupcije i mogućim pravnim sankcijama na javnom saslušanju Odbora za kulturu i i edukaciju na temu „Igranje po pravilima: finansijski fair play i borba protiv korupcije u sportu“. Stručnjaci su se jednoglasno složili da bi EU institucije trebale preuzeti vodstvo u promoviranju transparentnosti, te bi trebale intenzivirati borbu protiv korupcije, namještanja mečeva, kao i klađenja, što sada predstavlja ozbiljne probleme ne samo u Evropi nego i u svijetu. Štetne posljedice korupcije u sportu su dvostruke. Osim finansijskog aspekta, tj. opasnosti od neracionalnog i nelegalnog trošenja javnih resursa, pojava korupcije u sportu, s obzirom na popularnost ove djelatnosti i na prepoznati javni interes njenog unapređenja, može imati negativan efekat po društvo u cjelini. Na međunarodnom planu pitanje integriteta u sportu i borbe protiv korupcije u ovoj oblasti tek u posljednje vrijeme su počela dobivati sveobuhvatniji tretman. U Evropskoj uniji prvi korak u tom pravcu bilo je donošenje Bijelog papira u sportu 2007. godine (Commission of the European Communities, White Paper On Sport). Ovaj dokument prepoznao je ključne prijetnje savremenom sportu u zemljama članicama, među kojima su i korupcija i pranje novca. EU je na osnovu prethodno sprovedenih analiza preduzela i niz drugih aktivnosti koje se odnose na povećanje integriteta u sportu, zaključeno s naporima Evropskog savjeta da krajem 2012. godine usvoji zaključke protiv namještanja mečeva. Predmet ovog rada je utjecaj rezidencijalnog statusa građana Republike Makedonije o korupciju u sportu i sportskim organizacijama. Cilj rada je da se uveća broj naučnih saznanja o utjecaju rezidencijalnih parametara faktora za korupciju građana i njihovo interesiranje za sport i sportske organizacije.

2. METOD RADA

2.1. Uzorak ispitanika

Uzorak ispitanika u ovom radu je 413 građana iz raznih gradskih područja u Makedoniji, sa time šta smo vodili računa oko obuhvatanja urbanog i ruralnog dijela države i o svim uzrasnim kategorijama.

2.2. Uzorak varijabli

Za ovo istraživanje napravljen je anketni upitnik sociodemografskih karakteristika koji je sadržavao 29 pitanja (indikatora). Uzorak varijabli činilo je 6 sociodemografskih i 23 suštinske varijable koje obrađuju problem korupcije u sportu i sportskim organizacijama, čime smo obuhvatili cjelokupan cilj ovog istraživanja.

2.3. Metod obrade podataka

Za obradu podataka korištene su prikladne statističko-matematičke procedure, gdje je na osnovu krostabulacije izvršena procjena rezidencijalnog statusa, numerički po frekvencijama (f) ili procentualno (%), i same varijable koje definiraju rezidencijalni status, isto tako po frekvencijama (f) i procentualno (%). Na osnovu Hi-kvadrat testa izvršena je analiza razlika urbanog i ruralnog stanovništva u odnosu na njihove stavove. Analiza je urađena u statističkom paketu SPSS 17.0.

3. REZULTATI I DISKUSIJA

Analiza je urađena samo za one tabele gdje ima statističke značajnosti kod rezidencijalnog statusa. Rezidencijalni status ispitanika, kao naša teorijska zamisao, može imati utjecaj na interesiranje za sport i sporske organizacije naših građana i samim tim utvrdili smo dvije različite grupe građana: urbana sredina (oni koje žive u gradu) i ruralna sredina (oni koje žive na selima). U najvećem dijelu varijabli nema nekih bitnih razlika za interesiranje o sportu i sportskim organizacijama u Makedoniji. Zbog tih razloga samo su prikazane one tabele gdje postoji statistička razlika između urbanog rezidencijalnog i ruralnog rezidencijalnog statusa.

Tabela 1 - U kojem sportu i sportskim organizacijama u Makedoniji ima najviše korupcije?

SVKSPK	Kos.	Ruk.	Fud.	Odb.	Pliv.	B.V.	Atl.	D,S.
Grad	3	3	58	2	1	3	3	4
	3,90%	3,90%	75,32%	2,60%	1,30%	3,90%	3,90%	5,19%
Selo	24	35	256	4	6	3	0	8
	7,14%	10,42%	76,19%	1,19%	1,79%	0,89%	0,00%	2,38%
Ukupno	27	38	314	6	7	6	3	12
	6,54%	9,20%	76,03%	1,45%	1,69%	1,45%	0,73%	2,91%

Na osnovu analize za pitanje “U kojem sportu i sportskim organizacijama u Makedoniji ima najviše korupcije?” (Tabela 1), rezultati ukazuju da od ukupnog broja ispitanika (N=413), 314 stanovnika i urbanog i ruralnog dijela je mišljenja da je fudbal sport u kojem je korupcija najviše zastupljena uz procentualni omjer onih koji žive u gradu (75,3 %) i oni koji žive na selu (76,9 %). Značajno je spomenuti da 35 stanovnika ruralnih dijelova (10,42%) misli da u rukometu postoji korupcija. Građani koji žive u urbanim dijelovima misle da plivanje kako sport ima najmanje korupcije (1,3 %), dok su stanovnici ruralnih dijelova mišljenja da je atletika sport u kojem ima najmanje korupcije (0 %). Tabela 2 prikazuje razlike rezidencijalnog statusa građana i njihovih stavova o korupciji u sportu i sportskim organizacijama, koje su provjerene na osnovu vrjednosti χ^2 testa, a koja iznosi 23,539 i statistički je značajna ($p=0,001$), tj. signifikantnost je manja od 0,050.

Tabela 2 – Razlike rezidencijalnog statusa građana i njihovih stavova o korupciji u sportu i sportskim organizacijama

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	23,539(a)	7	,001
Likelihood Ratio	20,045	7	,005
Linear-by-Linear Association	12,058	1	,001
N of Valid Cases	413		

Na osnovu analize za pitanje „U koju sportsku organizaciju imate najveće povjerenje?“ (Tabela 3), utvrđeno je da najveći dio onih koji žive u urbanim (N=23 - 29,8%) i onih koji žive u ruralnim dijelovima (N=140 - 41,6%) imaju najveće povjerenje u Košarkaški savez Makedonije (KFM), dok 6,4 % onih koji žive u urbanim i 2,3% onih koji žive u ruralnim dijelovima imaju najmanje povjerenja u Odbojkaški savez Makedonije (OFM). Od ukupnog broja ispitanika, njih 64 je odgovorilo da ima povjerenje u Fudbalski savez Makedonije (FFM), od čega iz urbane sredine 14 stanovnika (18,18%) i ruralne sredine 50 ispitanika (14,88%). Ukoliko uporedimo stavove građana „U kojem sportu i sportskim organizacijama u Makedoniji ima najviše korupcije?“, gdje je 314 ispitanika stava da je fudbal najkorumpiraniji sport, u odnosu na drugi stav „U koju sportsku organizaciju imate najveće povjerenje?“ gdje veoma mali broj ispitanika (N=64) ima povjerenje u Fudbalski savez, možemo zaključiti da je prvi stav potvrđen i da je fudbal sport u kojem je korupcija najviše zastupljena. Tabela 4 prikazuje razlike rezidencijalnog statusa građana i stava o povjerenju u sportske organizacije gdje vrijednost χ^2 testa iznosi 20,334 i statistički je značajan ($p = 0,002$), tj. signifikantnost je manja od 0,05., što ukazuje da postoji statistički značajna razlika između urbanog i ruralnog stanovništva u Makedoniji u odnosu na dati stav. Radi drugačijeg uvida u dobivene rezultate (Grafikon 1), izvršili smo i grafičko prikazivanje rezultata stava „U koju sportsku organizaciju imate najveće povjerenje?“.

Tabela 3 - U koju sportsku organizaciju imate najveće povjerenje?

KSFND	KFM	RFM	FFM	OFM	PFM	BFM	D.F.
Grad	23	11	14	5	5	11	8
	29,87%	14,29%	18,18%	6,49%	6,49%	14,29%	10,39%
Selo	140	70	50	8	20	12	36
	41,67%	20,83%	14,88%	2,38%	5,95%	3,57%	10,71%
Ukupno	163	81	64	13	25	23	44
	39,47%	19,61%	15,50%	3,15%	6,05%	5,57%	10,65%

Grafikon 1 – Broj ispitanika i njihovih odgovora na pitanje „U koju sportsku organizaciju imate najveće povjerenje?“

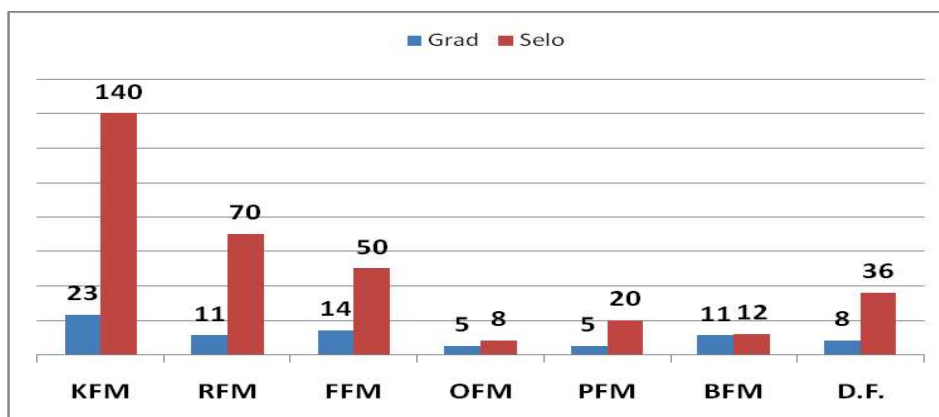

Tabela 4 – Razlike rezidencijalnog statusa građana i stava o povjerenju u sportske organizacije

	Value	df	Asymp. Sig. (2-sided)
Pearson Chi-Square	20,334(a)	6	,002
Likelihood Ratio	17,145	6	,009
Linear-by-Linear Association	6,522	1	,011
N of Valid Cases	413		

4. ZAKLJUČAK

Istraživanje je obuhvatilo 413 građana iz raznih gradskih područja u Makedoniji. Rezultati ovog istraživanja pokazali su da građani Makedonije imaju mišljenje da je fudbal sport u kojem je korupcija najviše zastupljena (76,03%), što je potvrđeno i daljnom analizom gdje je utvrđeno da veoma mali broj ispitanika ima povjerenje u Fudbalski savez Makedonije (FFM). To se može zaključiti na osnovu poređenja stavova građana o korupciji i povjerenju u sport i sportske organizacije. Građani koji žive u urbanim dijelovima misle da plivanje kao sport ima najmanje korupcije, dok su stanovnici ruralnih dijelova mišljenja da je atletika sport u kojem ima najmanje korupcije. Košarkaški savez Makedonije (KFM) je savez za koji građani kažu da u njega imaju najviše povjerenja, dok najmanje povjerenja imaju u Odbojkaški savez (OFM). Od svega šta smo dosad izložiti može se zaključiti da u procesu promjene svijesti ljudi, bez promjene njihovog rezidencijalnog statusa, mora se nametnuti institucionalna aktivnost za uklanjanje korupcije, kao i više pozitivne propagande za sport i sportske organizacije. Ujedno treba se praktimirati interdisciplinarni pristup kako bi se integrirala sva naučna saznanja iz više oblasti koje su povezane sa ovim fenomenom kao što su: sociologija, psihologija, sportsko pravo, sportska žurnalistika itd., te da se ovakvi fenomeni prouče što dublje.

5. LITERATURA

1. Anastasovski, A., Anastasovski, I. (2001). *Nasilstvo, sport i kultura*. Skopje: Univerzitetska štamparija „Kiril i Metodij“.
2. Anastasovski, I. (2003): *Sportski način na življenje*. Kumanovo: „Grafos“.
3. Anastasovski, I., Nanaev, L., Klimper, I. (2009). *Prevenција i represija na nasilstvo na fudbalskime stadioni*. Skopje: Fudbalska federacija na Makedonija, Fleksograf
4. Anastasovski, I., Stojanoska, T. (2010). *Nasilstvo, agresija i sport*. Skopje: FFK, Fleksograf.
5. Anastasovski, I., Aleksovska, B.L. (2011). *Vrednostite i granicite na sportot bazirani na socijalni intervencii vo post-konfliktni opštestva*. Dorjan: Stručno-naučna debata, FUSM.
6. Anastasovski, I., Nanev, L. (2011). *Sport i pravo*. Skopje: FFK, Fleksograf.
7. Anastasovski, I., Nanev, L., Kazimi, A., Momorovski, P., Pavlov, G. (2012). *Sport kao faktor za tolerancija, zaedništvo i počituvanje*. Skopje: GI GLOBAL, Art&Art Studio.
8. European Commission, Communication From The Commission to the European Parliament, the Council, the Economic, and social Committee and the Committee of the Regions (2012). *Towards a more comprehensive European framework for online gambling*.
9. Jovanović, P. (2004). *Anatomija korupcije*. Beograd: Transparency International Serbia.
10. Rouz-Ejkerman, S. (2006). *Ekonomija korupcije*. Beograd: Međunarodni zbornik „Službeni glasnik“.
11. Vuković, S. (2007). *Tranzicija i korupcija*. Beograd: Institut društvenih nauka.

Korespondencija:

Vuk Nedžad
 Alekse Šantića br.4, 88104 Mostar, BiH,
 mob.+387 61/726-021,
 e-mail: neckovuk1@gmail.com